

Psalms

periret ut salvi fieret: et ideo mittet illis de-
operationem erroris ut credant mendacio: et
iudicent omnes qui non crediderunt verita-
tu: sed consenserunt iniquitati. Per istum re-
fugam: per istum qui se extollit super omne
quod dicit deus: et quod colitur: vide si mihi
populus israelitanus carnalium putatur im-
pleri istam prophetiam: qua dictum est. Saluoso-
nos fac domine deus noster: et congrega nos de
gentibus: quod illo duce velut in conspectu im-
morum suorum visibilius: qui eos visibiliter
captiuauerat: habituri sunt visibilem glo-
riam. Sic credunt mendacio: quia dilectione
veritatis non receperunt: ut non bona carna-
lia: sed spiritualia concupiscerent. Sic enim a
diabolo decepti sunt: ut occiderent christum:
qui dixerunt: Si dimittim eum sic: omnes
credent in eum: et venient romani et tollent
nostrum et locum et gentem: quando Laiphias
vnum ex ipsis cum esset pontifex anni illius di-
xit eis: Vos nescitis quicquam: nec cogitatis:
quia expedit vobis: ut vnum moriat homo
pro populo: et non tota gens pereat. Hoc autem
sicut euangelista intellexit: non a seipso dixit: sed
cum esset pontifex anni illius prophetavit: Quia
Iesus moriturus erat pro gente: et non tamen pro
gente: id est pro omnibus que perierant domus
israel: sed ut filios dei qui erant dispersi con-
gregaret in unum. Habebat enim alias oves
que non erant de illo ouili. Isteas ruraveras
oves: et de israelitis: et de gentibus diabo-
lo: et ei angelus captiuauerat. Expulso itaque
ab eis diaboli natu in conspectu maligno-
rum spirituum quae eas captiuauerat ut scilicet et
proficiant in eternum: vox earum est in prophetia:
Saluoso nos fac domine deus noster: et congrega
nos de gentibus: Non sicut pro antichristi
completi existimant iudei: sed pro christi do-
minum nostrum veniente in nomine patris sur-
diem ex die salutare eius: de quo et hic di-
ctum est: Misericordia tua in salutari tuo. Et di-
cet omnis populus. Iste praestitator
rum de circuncisione et propucio: gens sancta:
populus in adoptionem. Fiat fiat.

ExPLICIT Tractatus de ps. CV.
IncepIT Tractatus de ps. CVI.

Incipit Tractatus de ps. CVI.

Dalmus iste miseratōnes dei con-
mēdat nobis probatas in nobis: et
ideo exptis est dulcior. Et mirum si
potuerit suavis esse culibet: nisi illi qui id
quod ī isto psalmo audit: in se didicis. Hō
tamē vni alicui vel duobus: sed populo dei
cōscriptus est: et ad se agnoscendū tanq; in
speculo p̄positus. Lui⁹ titulus nō nūc tra-

CVI.

ctandus est. Est enim: Alleluia. Et bis alleluia. Quod nobis cantare certo tempore solenniter moris est: secundum ecclesie antiquam traditionem. Neque enim et hoc sine sacramento certis diebus cantamus alleluia. Lertis quidem diebus cantamus alla: sed omni die cogitamus. Hic enim hoc verbo significat laus dei: et si non in ore carnis: certe in ore cordis: semper laus eius in ore meo. Quod autem non semel sed bis habet alleluia: titulus iste: non habet psalmi propter est: sed et alius superior sibi habet. Et quantum apparet ex eius textu cantatus est ille de populo israel. Cantatur autem iste de universa ecclesia dei diffusa toto orbe terrarum. Forte non in merito bis habet alleluia: propter quod clamamus: Abba pater: cum aliud nihil sit abba: quod pater. Non tam frustra dixit apostolus: in quo clamamus: abba pater: nisi quia unus quidem paries venies ad lapidem angularem clamatis: abba: alius ex alio latere clamatis: pater: in illo utique lapide angulari qui est pax nostra: qui fecit utramque unum. Gloriam ergo hic quid admoneamur: et unde gratulemur: et unde gloriamus: et unde auxiliū postulemus: unde deseramur: unde nobis subuenias: quid sumus per nos: quod per misericordiam dei: quod nostra superbia conterat ut illius gratia glorificetur: unicuique hominum quod dictur sum: si fieri potest conferat in se. Loquor autem hominibus qui ambulati via dei: et constituti sunt in aliquo prefectu spirituali. Unde si qui forte propter hoc minus me intelligunt: inueniant rabi sint: et proficiendo ad intellectum sustinent. Non autem arbitror desertum deum conatum nostrum: ut ad omnes perveniat quod loquimur siue expositos: siue inexpositos: ut experti approbent: inexerti desiderent: et omnibus suavis sit disputatio mea: que primū domino suavis erit: si veridica erit. Tulerit a te erit: si non mibi a me: sed ab illo erit. Siccepit psalmus.

Expositio psalmi.

Honitemini domino quoniam
sua vis est: quoniam in seculu-
m misericordia eius. Hoc co-
fitemini: quoniam sua vis est. Si gustastis co-
fitemini. Non potest autem confiteri qui gu-
stare noluit. Unde enim dicturus est suave
esse quod nescit: Thos autem si gustastis et
sua vis est dominus: cofitemini domino quo-
niam sua vis est. Si gustastis auiditate: con-
fessione ructares. In seculo enim misericor-
dia eius: id est in eternum. Hic enim ita pol-

psalmus

tum est in seculi: quia in nonnullis scripturis locis in seculi: id est quod grece εἰς τὸν αὐτόν dicit: in eternū intelligit. Neque enim misericordia eius ad tempus est: et non in eternū: cum ideo sit super homines hec eius misericordia: ut vivant cum angelis in eternū.
Dicāt qui redempti sunt a domino: Redemptus quidē videt et populus israel de terra egypti: de manu seruitutis: ex laboribus instructuosis: ex operibus luteis: videam tamē utrū ipsi sint qui hec dicunt: qui ab egypto liberati sunt a dño. Non ita est. Sed q̄ sunt isti: **Quos redemit de manu inimicorum.** Adbuc p̄t q̄sq̄ et illos accipere redemptos de manu inimicorum: hoc est egyptiorū: p̄prie exprimant q̄ sint propter quos hec vult psalmus iste cantan. **De regionibus congregavit eos.** Possunt esse adbuc regiōes egypti. Ab ultimum etiā viiius p̄uincie regiones sunt. Apte dicat. **Ab oriente et occasu: ab aquilone et mari.** Isto ergo iam redemptos intelligim⁹ in toto orbe terrarū. **Popul⁹ hic dei de magna et lata egypto liberatus: tanq̄ p̄ mare rubrum ducitur: ut in baptismo finiat inimicos.** Sacramēto enim tanq̄ rubri maris: baptismo sc̄z christi sanguine cōsecreto: insequētes egyptij peccata delent: et te euadente nullus qui te p̄m̄ebat remanet inimicus. Isti ergo dicāt hec: et audiam⁹ iam fratres: quoniam dicit: iste populus dei: quid hic agat in cōgregatiōe omnium gentium: redempta p̄ christū. Nō quasi simul contingat hec que cantant in omnib⁹ gentib⁹: sed in singulis quibusq̄ credētib⁹: in populo autē illo aliter. Totus enim populus: tota illa gens ex semine abrae fū carnē: tota multitudo dom⁹ israel semel educta est ex egypto: semel p̄ rubrum mare duxta: semel ad terrā p̄missionis p̄ducta. Simul enim omnes erāt in quibus hec contingebat. Hec aut̄ oīa i figura contingebat i illis: scripta sunt aut̄ ad correctionē nostram in quos finis seculorū obuenit. Nos ergo non simul omnes: sed paulatim singillatimq̄ credentes cōgregamur in unam quādam ciuitatē: et in unum populum dei: **Sed in uno quoq̄ nostrū etiā singula contingit:** Hec quae scripta sunt contingit in populo. Etenim populus de singulis: non singuli de populo. Numquid enim unus homo ex populo: Sed populus ex singulis hominibus constat. Quicquid enim cum loquor agnoueris: in te quisq̄s exiit es: noli cogitādo quasi remanere i

Alia līa.
inimici.Alia līa.
† a solis
œci.

CVI

te: et putare quod i solo te contingit: sed crede ista contingere: aut in omnib⁹: aut p̄prie in omnibus qui veniunt ad hunc populum: et de manu inimicorum precioso sanguine redimuntur. Repetitur⁹ est enim assidue quod cantavimus modo: miserationes eius. **Confiteantur miserationes eius: et mirabilius eius filijs hominū.** Istos versus quātum animaduertere potui: quod potestis et vos: quaf repetit: In quo numero quātū domino adiuuāte scrutari valuimus: significat nobis quatuor quasdam temptationes: ex quibus nos liberat cui confitens sue miserationes. Fac enim hominē primo nihil querē: sed vita veterē seductoria securitate viventem: nihil putantez aliud esse post banc vitā q̄sq̄ finiendā: negligenter quedam et socordē: obrutū cor habentē: illecebris mūdi et mortiferis delectatiōib⁹ cōsopitū: Ut excitef iste ad querēdā gratiā dei: ut fiat sollicitus: et tanq̄ de somno eviglet: nōne manus dei excitat eum? Sed tamē a quo sit excitat⁹ ignorat. Incipit aut̄ iā dei suauitatē gustare cū cognovit veritatem fidē: **Sed anteq̄ cognoscat delet errore suū.** Inuenit enim se in errore: vult cognoscere veritatem: pulsat ubi potest: temptat quod potest: vagat qua potest: famā etiam patitur ipsi⁹ veritatis. Prima ergo temptationē est erroris et famis: Est in hac temptationē fatigatus exclamauerit ad deū: perducit ad viā fidēi: unde incipiat p̄gere ad ciuitatē quietis. Perducit ergo ad christum qui dixit: Ego sum via. Cum ergo ibi fuerit: iam sciens quid obseruare debeat: nō nunq̄ multum sibi tribuendo: et quasi de suis viribus p̄sumendo: incipit cōfigere velle bella cōtra vitia: et ppter superbiam superari. Inuenit ergo se ligatū difficultatibus cupiditatum: et non posse viam ppter cōpedes ambulare: Inclusum se sentit difficultate viatorū: et tanq̄ muro impossibilitatis erecto: portisq̄ clavis qua euadat ut recte vivat nō inuenit: iam scit quomodo vivere debeat. Prīus enim in errore erat: et famem veritatis patiebat. Accepit aut̄ iā cibū veritatis: et positus ē in via: audit: viue bñ: fū qđ nosti. Antea enim nō noueras quēadmodū viueres: mō accepisti et nosti. Conat et nō potest: ligatū se sentit: exclamat ad dñm. Secunda ergo temptationē est difficultatis in bene operando: sicut illa prima erroris et famis. Exclamat et in hac ad dñm: liberat dñs de necessitatib⁹: rumpit vincula difficultatis

Psalms

constituit in opatione equitatis: incipit ei iam facile esse quod difficile fuerat: abstine a malis: non adulterare: non furtū facere: non homicidiū: non sacrilegiū: non aliena concupiscere: facta est facultas que fuerat ante difficultas. Post hoc dominus sine difficultate p̄stare: sed si h̄ sine difficultate haberemus: largitorē huius boni nō agnosceremus. Si enim primitus cum vellet posset: t̄ nō sentiret aduersus se obnitentes cupiditates: nec vinculis suis grauata anima collidereb̄: suis viribus tribueret quod se posse sentiret: t̄ non confiterent domino miserationes eius. Post has duas temptationes: primam erroris atq; inopie veritatis: secundam difficultatis bene operandi: tertia temptatio excipit hominē: ei loquor qui iam trans̄st has duas. Nam iste due fatigant multis note sunt. Quis enim nescit se ab ignorantia venisse ad veritatem: ab errore ad viam: a fame sapientie ad verbū fidei? Beinde multi luctantur cum difficultatib; vitorum suorum: t̄ adhuc cōsuetudine colligati genuint tanq; in clausura ex compendib; Agnoscent t̄ istam temptationem: quis iam dicant: si forte dicūt: Infelix ego homo quis me liberabis de corpore mortis huius. Nam vide artissima vincula. Caro inquit cōcupiscit aduersus spiritum: t̄ spiritus aduersus carnem: vt nō ea que vultis faciatis. Proinde qui iam est adiutus spiritu: vt quemadmodum noluit esse adulter: sic non sit: quomō noluit esse fur: sic nō sic: t̄ cetera illa omnia que volunt homines vincere: et sepe inflexi superant: vt exclament ad teum: vt de necessitatibus eorum eruat eos: t̄ de liberatis cōfiteant domino miserationes eius: Quisquis ergo talis est t̄ vicit illas difficultates: t̄ p̄babiliter iam cōversatur inter homines sine vila querela malorum morū: excipitur tertia temptatione tediū cuiusdam in mora huius vite: ita vt ali quādo eum nec legere: nec orare delectet. Tertia temptatio priori contraria: Prūus enim periclitabat fame: postea fastidio. Usi et hoc: nisi de quodā languore anime: Nam non te illicit adulterium. nec tamē delectat dei verbū. Nam post periculum imperie t̄ cōcupiscentie: de quibus duobus te cōfuisse letaris: vide ne tediū fastidios te necet. Nō est t̄ ista leuis temptatione. Agnosce te in illa: t̄ exclama ad dominū: vt de necessitatibus tuis enī hic liberet te: Et de hac temptatione liberatus cum fuens: cōfiteant

CVI.

illi miserationes eius. Liberatus autem ab errore: liberatus a difficultate bene operandi: liberatus a fastidio: fastidios verbi dei: fortassis dignus eris cui populū cōmittat: Constituaris in gubernaculis nauis recturus ecclesiam. Ibi quarta temptatione: tempestates maris quatientes ecclesiā: turbat gubernatorē. Deniq; tres illas temptationes experiri potest omnis pius: fidelis i populo dei: quarta ista nostra est. Quāto em̄ plus honoramur: tanto plus p̄cūlātur. Metuendū est: ne auertat aliquē restrinca veritate ad p̄cūlū erroris. Metuendū est: ne vincat vñū quemq; cupiditas sua: t̄ eligit eam sequi: q; ex eius difficultatibus exclamare ad dominū. Metuendū est: ne vñusquisq; vestrū minus sapiat verbū dei: t̄ fastidio moriatur. Temptatio vō gubernandi: temptatione p̄cūlorū in regenda ecclesia nos potissimum tangit. Sed quomō t̄ vos alieni critis: si tota nauis p̄cūlabitur. Qd̄ ideo dixi: ne in hac quarta temptatione tanq; nostra p̄pria: opus est vt ab orationib; nō desistatis: nō vos primo naufragietis: si minus solliciti sitis: t̄ p̄ nobis minus oretis. Quid enim fratres: Quia ad eadem gubernacula nō sedetis: nō in eadem nauis nauigatis. Post has quatuor temptationes: q̄tuor exclamatiōes: quatuor liberationes: quatuor miserationes difficultatē confessiones: Generaliter in hoc psalmo consequēter ip̄a cōmendat ecclia: vt euidētissime noueritis: de q; psalmū ab exordio loquebat. Cōmendat aut̄ ita: vt nobis omnibus dei gratia p̄dicetur: qui supbis resistit: humilib; aut̄ dat gratiā: q; ideo ille venit: vt qui nō vident videant: et qui vidēt cecifiant: q; oīs vallis implebit: t̄ oīs mons et collis humiliabit. Quo cōmendato dicit aliquid qd̄ etiā de hereticis intelligat: quibus tanq; ciuilibus bellis quatit ecclesia: t̄ cōcludit psalmus quē iam exposui breui forfasse q; putabatis. Nam vñq; adeo me istum totū psalmū aliquātum plixum exposuisse arbitror: vt iam officiū a me nō expectetis disputatoris: sed pene lectoris: si tenetis que dixi. Huto enim sunt ante oculos vestros p̄stituta. Sed vt melius cōmēdenit: breuiter replicent. Prima temptatione erroris t̄ famis verbi. Secunda difficultatis vincendarū concupiscentiarū. Tertia tediū atq; fastidij. Quarta tempestatis et periculorū in gubernandis ecclesijs. Et in his omnibus exclamatiōes et liberatiōes;

¶ Psalmus

et miserationis dei confessiones. Ad extremum
ipius ecclesie fit commendatio: que salua fa-
cita est per gratiam dei nostri: non per meritum
propter superbia: quibus extinctis: erecta
est ecclesia. Et propter insidias quasdam di-
minutionis ab hereticis: et detrimentorum
quodammodo domesticorum. Et ex his circa
ecclesiam diuina beneficia: et psalmi conclusio.

Legamus iam magis quam disseramus.

Bicant qui redempti sunt a do-
mino: quos redemit de manu inimi-
corum: de regionibus congregavit
eos. **E**b oriente et occasu: ab aqua
alone et mari. Christiani ergo ipsi dicant:
de toto orbe conlocati. **E**rrauerunt in
solitudine in siccitate: vias ciuitatis
habitacionis non inuenierunt. Er-
rorem mirabilem audimur: quid de inopia?

Esurientes et sitietes erant: ani-
ma eorum in ipsis defecit. Sed quare
defecit? Eui bono: non enim crudelis est
deus: sed se commendat quod expedit nobis:
ut nobis deficientibus roget: et ut subueni-
ens ametur. Et ideo post hunc errorem et fa-
memur sicuti. **E**t exclamaverunt ad
dominum cum tribularentur: et ne-
cessitatibus eorum eripuit eos. Et quid
illis prestat: quia errabant? **E**t deduxit
eos in viam rectam: viam ciuitatis
habitacionis non inueniebat: fame et siti es-
tabant et desiciebant. Et deduxit eos in vias
rectas. **E**t irent in ciuitatem habitati-
onis. Quod subuenient famu et sui nodum
dixit: sed et hoc expectare. **L**obite an-

domino miserationes eius: et mira-
bilia eius filii hominum. Dicte ex parte
inexpensis iam in via positi: iam ad ciuitates
inueniendam directi: iam denique a fame et siti
liberati. **Q**uonia satiavit animam
inanem: et animam esurientem imple-
vit bonis. Vnde ergo bene: iam in via po-
situs es: iam audisti quid agere debebas: quod
sperare: quid aliud excipit quonia conans
et suparis. **S**edentes in tenebris et
umbra mortis: copeditos in men-
dicitate et ferro. Unde hoc: nisi quia ti-
bituebas: quia gratia dei non agnosce-
bas: quod consilium dei circa te reprobabas:

Nam vide quid adiungat: **Q**uonia
immiricauerunt eloquium domini:
per superbia iusticiam domini nescientes:
et suam volentes constituere. Et consilium
altissimum exacerbaverunt. **E**t bu-

CVI

miliatum est in laboribus cor eorum.

Et nunc pugna contra concupiscentiam: deo
desistete ab adiutorio: laborare potes vin-
cere non potes: et cum fueris pressus consue-
tudine tua prava humiliabit cor tuum in
laboribus: ut iam corde humiliato discas
clamare: **I**n felix ego homo: quis me libe-
rabit de corpore mortis huius? **H**umilia-
tum est ergo in laboribus cor eorum. In-
firmati sunt: nec fuit qui adiuvaret
eos. Quid ergo restat: nisi quare factum
est: Si enim data esset lex que posset vivi-
care: omnino ex lege esset iustitia. Sed co-
clusit scriptura omnia sub peccato: ut pro-
missio ex fide Iesu Christi daretur credenti-
bus. Lex subintravit ut abundaret delictum:
Accepisti verbum: accepisti preceptum: nec
desinis facere quod male faciebas: et acce-
pto precepto auges peccata per purificatio-
ne supbie. Si te ignorabas: vel disce te: humiliatus
clamabis a necessitate liberareris: li-
beratus miseratio domini confiteberis.

Et exclamauerunt ad dominum cum
tribularentur: et de necessitatibus eorum
saluos fecit eos. Liberati sunt de secu-
da temptatione: restat tediis atque fastidiis. **S**ed
primo quid istis prestiti liberatis videte.

Et eduxit eos de tenebris et uni-
bra mortis: et vincula eorum dirupit.

Confiteant domino misera-
tiones eius: et mirabilia eius filii ho-
minum. Quare: Quas difficultates vici?

Quia contriuit portas eregas: et
vectes ferreos confregit. **E**lysce-
pit eos de via iniuriantis eorum: pro-
pter iniusticias enim suas humiliati
sunt. **Q**uia sibi tribuebant: non deo. **Q**uia
suam iusticiam constituebant ignorantes dei
iusticiam: humiliati sunt. Inuenient se non
posse sine eius adiutorio: qui de suis solis
viribus presumebant. Sed quod aliud genus
restat: **O**mnem escam abominata
est anima eorum: Nam fastidium pa-
tiuntur: fastidio languent: fastidio periclitatur:
Nisi forte putas occidi eos fame potu-
isse: et non posse fastidio. Vnde quid sequar-
tur. Cum dixisset: Omne escam abomina-
ta est anima eorum: ne quasi eos putares
de satietate securos: non magis videres de
fastidio morituros. Et appropinquau-
erunt: inquit: usque ad portas mor-
tis. Quid ergo restat: Ut et quod te dele-
cat verbum dei: non tibi tribuas: neque hic
aliqua infleris arrogatia: et auditus cibi in

Alia lfa.
t inimici.
Alia lfa.
t a solis
omni.
Alia lfa.
t inaquoso.
habitaculi.
Alia lfa.
tno babet.

Alia lfa.
t clamauerunt.

Alia lfa.
t misericordie.

Psalmus

eos qui fastidio pīclitans superbe insilias.
Intellige etiam tibi prestītū esse hoc: non a
te tibi esse. Quid enim habes quod nō ac
cepisti? Hoc ergo intelligens: et hoc virtu
atis languore periclitans: fac quod sequi.

*Alia līa
et clamauerūt.*

*Alia līa
et de necessitatibꝫ eorū
liberavit eos. Et quia languor erat nō
delectari. Misit verbū suū et sanauit eos:*
*Vnde qd mali habeat fastidiūz:
vide vnde liberat ille ad quem clamat fasti
diens. Misit verbum suum et sanauit eos.*
*Et eripuit eos. Vnde: Non de errore:
non de fame: non de difficultate vincendi
peccata: sed De corruptela eorum.
Quedam corruptela mentis est: fastidire
qd dulce est. Ergo et de hoc beneficio sicut
de ceteris superioribus. Confiteant
domino miserationes eius: et mira
bilia eius filijs hominū. Et sacri
ficient sacrificiū laudis: Vnde em vt lau
detur: suavis est dominus. Et nūc ient
opa ei⁹ in exultatione. Non cū tēdio:
non cum merore: non cū anrietate: nō cū
fastidio: sed cū exultatōne. Quarta illa re
stat: in qua omnes pīclitamur. Omnes. n.
in nauī sumus: Alij operant: alij portant:
simul tamē omnes et i tempestate pīclitantes:
et in portu saluant. Post hec em omnia se
quit. Qui descendunt mare in na
vibus: facientes operationē in aqꝫ
multis. Id est i populis multis. Aquas
enim sepe p populis poni testis est apoca
lypsis Iohānis: vbi interrogans Iohan
nes: quid ille aque essent: Respoſūz est ei:
populi sunt. Qui ergo faciūt operationem
in aquis multis. Ipsi viderunt ope
ra domini: et mirabilia eius in pro
fundō. Quid enim pīfundius corābus
humanis: Inde plerūq; venti erumpūt:
tempestates seditionū et dissentionū nauī
pturbant. Et quid agitur in his: Volens
deus: vt ad eum clamarent: et hi qui guber
nant: et hi qui portant. Dixit et stetit
spiritus pīcelle: Quid est stetit? Per
māsit: pduravit. Adhuc turbat diu iactat:
sevit et non transit. Dixit em et stetit spiritus
pīcelle. Et quid egit iste spiritus pīcelle?
Et exaltati sunt fluctus ei⁹. As
cendunt vīq; ad celos: audēdo: De
scendunt vīq; ad abyssos: timendo.
Ascendūt vīq; in celos: descendūt vīq; in
abyssos: foris pugne: intus timores. An
ima eoz in malis tabescet. Tur*

CVI.

bati sunt et moti sunt sicut ebrius:
Qui sedent ad gubernacula: et qui fideli
ter nauī amant: sentiūt quod dico. Tur
bati sunt et moti sunt sicut ebrius. Lerte qn̄
loquūtūr: quādo legunt: quādo tractant:
sapientes apparent. Heu pīdolor eā tē
pestate. Et omnis: inquit: sapientia eo
rum absorpta est. Aliquādo deficiūt et deuora
omnia humana consilia. Quacūq; se qīq;
conuerterit: fluctus tremunt: tempestas se
vit: brachia deficiūt. Quo prora impuga
tur: cui fluctui latus nudek: quo nauis im
pulsa dimittat: a quibus sarcis ne pereat re
frenet: omnino a rectoribus non videt. Et
quid restat: nisi quod sequi. Et excla
mauerūt ad dominū cuī tribulare
tur: et de necessitatibꝫ eorum edu
xit eos. Et imperauit pīcelle et
stetit in aurā: Non stetit in tempesta
rem: sed in aurā. Et siluerunt fluctus
eius. Audite de hac re vocem ciuīsdam
governatoris pīclitati: humilitati: liberati.
Molo inq; vos ignorare frēs de pīflura nīa
q̄ facta ē in Asia: q; supravires guati sum⁹
et sup̄ modū. Videō omniē sapientiā ei⁹ ab
sorptam: ita vt tederet nos inquit etiam vi
uere. Et quid ille ita deficienteſ desceret?
Aut nō pīterera illi deficerūt: vt ille apud
eos gloriam repperiret: Deniq; quid sequi
tur: Sed ipsi in nobis in tīpis resposūt mor
tis habuimus: vt non fidentes in nobis si
mus: sed i deo qui suscitat mortuos. Et im
perauit pīcelle: et stetit in aurā. Nam illi de
se apud se respoſūt mortis habuerāt: quoꝫ
ols sapientia absorpta erat. Et siluerunt
fluctus ei⁹. Et iocūdati sunt q; siluerunt:
et deduxit eos in portū vo
luntatis eorum. Confiteant do
mino miserationes eius: Ubiqui om
nino: vbiq; confiteant domino: non meri
ta nostra: nō vires nostre: non sapientia no
stra: sed miserationes eius. Ille ametur in
omni nostra liberatio: qui est inuocatus i
omni nostra tribulatio. Confiteant domi
no miserationes eius. Et mirabilia ei⁹
filijs hominū. Et videte vnde dicat:
vnde omnia ista pīlocutus sit: vnde omnia
hec enumerauerit: vbi agant hec? Et ex
altent eum i ecclesia populi: et in ca
thedra seniorū laudent eum. Et exal
tent eum: hoc est laudent eum: et laudent
eum: hoc est exaltent euz. Exaltent: laudet
populi et seniores: et negotiatores et guber
natores. Quid enim fecit in hac ecclesia?

*Alia līa
et de necessitatibꝫ eorum*

*Alia līa
et clamauerūt*

*Alia līa
et statuit
cellas eius*

*Alia līa
et clamauerūt*

*Alia līa
et misericordia*

*Alia līa
et clamauerūt*

Psalmus

Quid constituit: Unde illam eruit: Quid ei prestitit: Quemadmodum superbis resistat: humilibus gratiam dedit: Superbis se primo populo iudeorum arroganti et extollenti se de genere Abrae: et quod illi genti sunt credita eloquia dei: non eis hec valebant ad sanitatem: sed ad exaltationem cordis: ad tumorem potius quam ad magnitudinem. Quid ergo fecit deus: superbis resistens: humilibus autem dans gratiam: ramos naturales propter superbiam amputans: oleastrum propter humilitatem inserens: Quid fecit deus: Audite hec duo: de primo quomodo superbis resistat: deinde quemadmodum humilibus det gratiam. Posuit flumina in desertum. Currebant ibi aquae: currebant prophetie. Quere modo apud iudeos prophetam: non inuenis. Posuit enim flumina in desertum. Et exitus aquarum in sitim. Posuit flumina in desertum. Bicantia non est prophetarum: et nos non cognoscet amplius: Adhuc posuit flumina in desertum: et exitus aquarum in sitim. Terram fructiferam in salinas: Queris ibi fidem christi: non inuenis: queris prophetam: non inuenis: queris sacerdotem: non inuenis: queris sacrificium: non inuenis: queris templum: non inuenis. Quare hoc: Quia posuit flumina in desertum: et exitus aquarum in sitim: terram fructiferam in salinas. Ubi: Quo merito: A malicia inhabitantum in ea. Ecce quomodo superbis resistit: Audi quomodo humilibus dat gratiam. Posuit desertum in stagna aquarum: et terram sine aqua in exitus aquarum. Et habitare fecit illicesurientes: Quoniam illi dictum est: Tu es sacerdos in eternum secundum ordinem Melchisedech. Queris enim sacrificium apud iudeos: non inuenis secundum ordinem Aaron: quia posuit flumina in desertum. Queris secundum ordinem Melchisedech: apud illos non inuenis: sed per totum orbem celebratur in ecclesia: A solis ortu usque ad occasum: laudat nomen domini. Et dicit deus illis quorum flumina posuit in desertum: Non est mihi voluntas in vobis dicit dominus: nec accipias sacrificium de manibus vestris: Quia ab ortu solis usque occasum sacrificium mundum offeritur nomini meo. Ubi erant omnia iniuria sacrificia: quia in desertum erant: quia in desertum squalebant: quia saline erant omnes gentes: ibi nunc fontes: ibi nunc flumina: ibi nunc stagna aquarum: et exitus aquarum.

CVI.

Ergo superbis resistit: humilibus autem dedit gratiam. Et habitare fecit illicesurientes: quia edent pauperes et saturabuntur. Et consti tuerunt ciuitatem habitationis. Interim habitationis in spe: quoniam qui me audit inquit habitabit in spe. Et consti tuerunt ciuitatem habitationis. Et seminauerunt agros et plantaverunt vineas: et fecerunt fructum frumentum. Alio lira nativitatis.

A que fructu gaudet opus ille quod dicit:

Non quero datum: sed requiro fructum.

Et benedixit eos et multiplicati sunt nimis: et iumenta eorum non sunt diminuta. Hoc stat. Firmum enim fundamenum dei stat: quod nouit dominus qui sunt eius. Iumenta enim et pecora dicuntur in ecclesia simplicitate ambulantia: sed utilia: non multum docta: sed fide plena: Ergo et spirituales et carnales benedixit eos: et multiplicati sunt nimis: et iumenta eorum non sunt diminuta.

Alio lira minorauit.

Et pauci facti sunt et verati sunt: Unde hoc: Be trahueris: Immode interno. Et enim pauci fierent ex nobis exierunt: sed non erant ex nobis. Ideo autem tanquam de his dicit: de quibus antea lo quebatur: ut cum intellectu discernatur: quod tanquam de hisdem loquitur: propter communia sacramenta. Ad populum enim dei pertinent: et si non per virtutem: certe per speciem pietatis. Be illis enim audiimus per apostolum: In nouissimis temporibus instabunt tempora seu. Erunt enim homines seipso amantes. Primum malum seipso amantes: utique sibi placentes. Utinam si bi displicerent: et deo placerent: utinam in difficultatibus exclamarent: et a necessitatibus liberarentur. Sed multum de se presumentes pauci facti sunt. Manifestum est fratres: omnes qui se diuidunt ab unitate pauci sunt. Multi enim sunt: sed in unitate dum non sunt separantur ab unitate. Eius enim ceperit ad eos non pertinere multitudine unitatis: in heresi et scismate pauci sunt. Et pauci facti sunt et verati sunt. A tribulatione malorum et dolore.

Alio lira effusa est contumelio.

Effusus est contemptus super principes. Reprobati enim sunt ab ecclesia dei: et magis: quia principes esse voluerunt: ideo contempti sunt: et facti sunt sal infatuatum projectum foras: ideo conculcatur ab hominibus. Effusus est contemptus super principes. Et seduxit eos in iniicio et non in via. Illi superius in via: illi ad ciuitatem directi. Benigni illi deducti;

Psalms

CVI.

non seducti: isti autem nō in inuio seducti. Quid est seduxit eos? Tradidit illos deus in cōcupiscentias cordis eorum. Hoc est em̄ seduxit eos: donauit illos sibi. Hā si p̄rie queras: ipsi se seducunt. Qui enim putat esse se aliquid cum nihil sit: seipsum seducit. Quid est ergo seduxit eos? Dimisit eos in inuio et non in via. Quomodo enim in via homines: qui partē tenent et totum relinquit? Quomodo in via? Que est ergo via: aut vbi agnoscitur via? Deus inquit misereat nostri et benedicat nos: illuminet vultum suum super nos: ut agnoscamus i terra viam tuam. In qua terra? In omnibus gentibus salutare tuum. Utiqz tales ut minuant: ut pauci fiant hinc exeunt. A multitudine uinitatis omnes exierunt: sicut paulo ante cōmemorauit dictuz de illis: Ex nobis exierunt: sed non erant ex nobis. Si enim ex nobis fuissent: permansissent utiqz nobiscum. Sed si forte nostri sunt in occulta p̄scientia dei: necesse est ut redeant. Qz multi non nostri adhuc quasi int̄: et qz mul ti nostri adhuc quasi foris. Noluit domin⁹ qui sunt eius: et illi non nostri qui intus sunt. quādo occasiones inuenient exēunt: et illi nostri qui foris sunt quādo occasiones inuenient redeant. Illud ergo accipite qd nouit domin⁹: fm hoc seduxit eos in inuio et non in via. Et quid de illis fecit? Qd dicere ceperā: quod attente audiatis. Potuit illos pati intus semper: sed nos de illis non p̄siceremus. Cum autem separati sunt et p̄ questiōes malignas inquietant nos; p̄positū est nobis ex illis: et inquisitiōis studiū: et timoris exemplū. Unusquisqz tremit cuz alterū videt exisse: tanqz ex illius exitu ducat illi: Quapropter qui se putat stare videat ne cadat. Prosunt ergo quia exēunt: nam si intus essent: et tam mali essent: nihil de illis p̄dēset. Quid de illis dictum est in qdaz psalmoz? Ogregatio tauroz: id ē cērūcatorz et supborz: inf vaccas pploz. Vac cas dicit seductiles aias: que facile cōsen tūnt seductoribus tauris. Sed quare hoc? Ut excludant hi qui pbati sunt argento. Quid est vt excludant? Ut appareant: et emineant illi qui sunt pbati in eloquio dei. Cum enim respondet hereticis ex necessitate: edificantur catholici ex utilitate. Hanc sententiā plane Paulus expressit. Oportet inquit em̄ hereses esse: ut probati manifesti fiant in nobis. Oportet et tauros seducentes esse: ut qui probati sunt argento ma

nifesti sint: hoc est excludant. Quid est argento probati? Eloquia domini: et cōcasta: argentū igne examinatū: probatum terre purgatum septuplum. Quicqz sunt probati in hoc argento: id est in eloquio domini nō possunt plene exercere hoc argētum: nisi questionibz inquietati hereticorum. Et hic attendite: quia non p̄temissū est. Ecce effusus est cōtemptus super principes: super illos tauros. Quare contempi sunt: Aliud annūciantes. Qui sunt cōtempti? Anathematizati. Quisquis enim vobis annūcierat p̄ter qz qd accepistis anathema sit. Quid tam p̄temptum: qz sal infatuatū: quod foras p̄iectuz conculcat? Et videte si nō principes sunt: ipm Paulum audite. Licer si nos aut angelus de celo euāgelizauerit vobis p̄ter qz qd accepistis anathema sit. Principes sunt: docti sunt: magni sunt: lapides p̄ciosi sunt. Quid adhuc dicturus es? Nūquid angeli sunt? Et tamē si angelus de celo vobis annūcierat p̄ter qz qd accepistis anathema sit: quia et ipē diabolus angelus de celo lapsus est. Effusus est ergo cōtemptus sup principes Zilla Ifa. eorum. Et adiuuit pauperē a mēdicitate: t de inopia Quid est ergo hoc fratres: cōtempti sunt principes: et adiuutus est paup̄. Objeci sunt supbi et instructus est bumilius: hoc fecit et b̄ faciēdo: adiuuit pauperē a mendicitate. Mendicus est ille: nihil sibi tribuens: totum de misericordia dei expectans: ante ianuā dominicā quotidie clamat pulsans ut aperiāt ei: nudus et tremēs ut vestiatur: oculos in terram deficiens: et pect⁹ tundēs. Istū mēdicū: hūc pauperē: hūc humile adiuuit de plurimū: etiā de ipa separatiōe hereticoz: quia pauci facti sunt: et vexati sunt: et seducti sunt in inuio et non in via. Beniqz quid postea ex illis? Minuti sunt seducti: pauci facti sunt: vexati sunt. In adiutorio paupi qd fecit. Et posuit sicut oues familias. Quasi vnū pauperē: et vnū mendicū intelligebas: de qdixit: Et adiuuit pauperē a mēdicitate. Pauper iste multe familie sunt: paup iste multe plebes sunt: multe ecclie. Una ecclia: vna plebs: una familia: una ouis est. Et posuit sicut oues familias. Magna mysteria ista: magna sacramēta: qz p̄funda plena mysteriorum: qz dulciter inuenta: quia diu latētia. Ergo videbit recti et iocūda bunt: et omnis iniquitas oppilabit os sū. Iniquitas illa garietē et uinitatē

Polum nō putauit quoniam
sui eis in fulvo spicula
tor in plāno cōpugnare
rum postremē poniū: ut co
stremē go quaque similitud
ris ad eum verum: vbi du
omne terrā gloria tua.
in finē: postremē go effigie
ni. Sic ut postremē pare am
mū: quādēcimā qd cōfici
mū: ab eo vobis vobis dicit: Sum
nū argenti et aurum. Sic ut
et quaque similitudis muta
mēdiciē: ecclēdē: omnia a b
in finē. Quodīgā ligātū in hoc p
simile p̄fēpāto aliquālū ult
i illis duobz ex quoī pānd
tūtū intellegātū difficile. Sicut i
mēdico dīat: Cātabo et psallā
mē. In isto aīn: Lambato
et psallā mea. Edabo om̄i dīa

Psalms

Ecce manifestari unitate: victa oppila-
bit os suū. Quis sapiēs t̄ custodiet
hec: t̄ intelliget miseratōnes dñi.
Videte quo sine clausit. Quis sapiēs t̄ cu-
stodiet h̄? Et qd̄ custoditur ē: Sapiēs: id
est si paup̄ sit custodit: si nō sit diues: id est
nō sit subibus: nō sit inflatus custodit hec.
Quare eīn custodit h̄? Quia intelliget mi-
seratiōes dñi: Nō merita sua: nō vires su-
as: nō potentia suā: sed miseriōes domi-
ni: Qui errantē t̄ egenū i via dedurit t̄ pa-
uit: qui pugnantē aduersus difficultatē pec-
catorū: t̄ colligatum vinculis cōsuetudinis
soluti t̄ liberauit: Qui fastidētē v̄bū dei: t̄
tedio quodā pene moriētē: missa medicina
v̄bi sui recreauit: Qui picitatē inf naustra-
gia: t̄ pcellosa mar̄ h̄ discrimina: mar̄ pla-
cato ad portū pdutit: Qui eū deniqz pſtu-
tuit in eo pplo v̄bi humilb̄ dat gratiā: nō i
illorūb̄ supbis resistit: t̄ fecit eū suū: t̄ intus
manens multiplicareb̄: vt nō foras extiens
minueret. Hoc vident recti t̄ iocūdantur.
Omnis ergo iniquitas oppilabit os suum:
t̄ qui est sapiēs custodiet hec. Unde custo-
dier: Per humiliatē intelligēdo miseriōes
dñi: quia v̄bīqz dictum est: Confiteant
domino miseriōes eius: t̄ mirabilia eius
filiis hominū.

Explicit Tractatus de ps. CVI.

Incipit Tractatus de ps. CVII.

Excusatio de omissione expo-

sitionis hui⁹ psalimi.

DSalū centesimū septimū exponē-
 dum nō putavi: quoniā iam expo-
 sui eūz in psalmo qnquagesimosex-
 to: t̄ in psalmo qnquagesimonono: et quo-
 rum postremis partib⁹ iste constat. Nā po-
 strema ps qnquagesimosextri: pma est hui⁹:
 v̄sqz ad eum versum: v̄bi dicit. Et super
 omnē terrā gloria tua. Hinc autē v̄sqz
 in finem: postrema ps est: qnquagesimino-
 ni. Sicut postrema pars centesimi tricesi-
 mi quarti: eadem est q centesimi tertij deci-
 mi: ab eo versu v̄bi dicit: Simulachra gen-
 tiū argentū et aurum. Sicut tertius decim⁹
 t̄ qnquagesimus secundus mutatis aliquib⁹
 mediis: eadē habet omnia a pncipijs v̄sqz
 in fines. Quecūqz igit̄ in hoc psalmo cen-
 tesimo septimo aliquātulū aliter posita sūt:
 q̄ i illis duob⁹ ex quorū partib⁹ cōstat: nō
 habet intellectū difficile. Sic i qnquagesi-
 mosexto dicit: Lātabo t̄ psallā: et urge glo-
 ria mea. In isto aut̄: Lātabo t̄ psallā
 in gloria mea. Ad hoc em̄ dictū ē illuc:

CVII.

exurge: vt i illa cātaret t̄ psalleret. Itē ibi.
Qm̄ magnificata ē v̄sqz ad celos misericor-
dia tua: vel sicut ali⁹ interptati sunt eleuata
est: hic autē. Qm̄ magna ē sup celos
misericordia tua. Iaco em̄ magnifica-
ta ē v̄sqz ad celos: vt magna sit i celis. Hoc
em̄ voluit dicere sup celos. Itē i qnquage-
simonono. Letabor t̄ diuidam siccimā: hic
autē. Exultabo: t̄ diuidā siccimā.
Ubi ostendit: qr de diuidēda siccima signi-
ficatū ē post dñi resurrectionē pdictū futu-
rū: t̄ illā leticiā ad hāc exultationē ptinere:
vt ideo letetur: qr exaltat. Ubi alibi dicit:
Lōuertisti luctū meū in gaudiū mibi: cōsci-
disti laccū meū: t̄ accinxisti me leticia. Itē
ibi. Et effrem fortitudo capiſt mei. hic autē.
t̄ Effrem suscepſio capiſt mei. Sus-
cipiendo em̄ sit fortitudo: id est suscipiēdo
fortes facit: fructificās in nobis: Interptat
em̄ effrāmī fructificatio. Suscepſio aut̄ ad
vtrūqz referrī pōt: sive cū suscipim⁹ christū:
sive cū ip̄e nos suscipit qui ē caput ecclie.
Et quod ibi ait: Tribulātes nos: hic autē:
Inimicos nostros. Ubiqz idē ip̄i sūt.
Admonemur sane isto psalmo eos titulos
qui tanqz de historia positi sūt rectissimi fie-
ri: vt fīm pphētiā intelligam⁹: fīm qd̄ vide-
mūs psalmos esse cōscriptos. Quid em̄ tā
diuersū fīm historiā: q̄ id qd̄ ē in titulo qn-
q̄gesimū sexti psalmi. In finez nē corrūpas
ip̄i Bāuid: in tituli inscriptiōez: cū fugeret
a facie Saul in spelūcā. Et in titulo qnqua-
gesimoni. In finez his q̄ inutabunt in
tituli inscriptiōez ip̄i Bāuid in doctrina: cū
succedit Mēopotamiā: Syriā: t̄ Syriā
Sobal: t̄ cōuertit Joab: et pcessit in valle
Galinarū duodecim milia. Nā p̄ter id qd̄
positū ē. In tituli inscriptiōez: t̄ ip̄i Bāuid:
t̄ in fine: cetera ita diuersa sunt: vt ille ha-
beat bāilitatē Bāuid: iste fortitudinē. Ille
fugā: iste victorias. Et tamē ex istoz duoꝝ
posteriorib⁹ p̄tib⁹: quoz tā diuersi sūt titu-
li: psalmus iste cōponit. Ubi significat ad
vñū aliqd̄ cōcurrere vtrūqz: nō supfice hi-
storie: fīlītudine pphētie: copulatis vtrūqz
fīm simb⁹ in h̄ vno. Lūi⁹ ē titul⁹. Lāticū
psalmi ip̄i Bāuid. Neutro illi titulo si-
mulis: p̄ter qd̄ etiā h̄ positū ē: Ipsi Bāuid.
Qm̄ mltis patrib⁹ t̄ multī modis: sic ad be-
breos ep̄la loquit̄. Olim de° locut⁹ est pa-
trib⁹ p̄ ph̄bas. In eo tñ locut⁹ ē: quē misit
postea vi cōplerent eloquia pph̄bas. Quot
quot em̄ pmissiones dei: in illo sunt.

Explicit Tractatus de ps. CVII.